

ระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

ว่าด้วยการดำเนินการกรณีกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีกำหนดให้ต้องมีการออกกฎหมายหรือดำเนินการเพื่อที่ประชาชนจะสามารถปฏิบัติตามกฎหมายหรือได้รับสิทธิประโยชน์จากกฎหมายนั้นได้ แต่มิได้มีการออกกฎหมายหรือดำเนินการนั้น

พ.ศ. ๒๕๖๔

โดยที่มาตรา ๒๒ วรรคสามและวรรคหก ของพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดให้การที่ศาลยุติธรรมจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญใดที่กำหนดให้ต้องมีการออกกฎหมายหรือดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อที่ประชาชนจะสามารถปฏิบัติตามกฎหมายหรือได้รับสิทธิประโยชน์จากกฎหมายนั้นได้ แต่มิได้มีการออกกฎหมายหรือดำเนินการนั้นภายในระยะเวลาสองปีนับแต่วันที่กฎหมายนั้นมีผลใช้บังคับหรือภายในระยะเวลาที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้ขยายออกไป แล้วแต่กรณี และบทบัญญัติในเรื่องนั้นก่อภาระหรือเป็นผลร้ายต่อประชาชน ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่ากฎหมายนั้นมีลักษณะดังกล่าว และศาลเห็นว่าเป็นเหตุผลอันสมควร ให้ศาลส่งความเห็นต่อประธานศาลฎีกาเพื่อเสนอที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาวินิจฉัย และมาตรา ๒๒ วรรคเก้า กำหนดให้การดำเนินการดังกล่าว เป็นไปตามระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๒ วรรคเก้า ของพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาจึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่าด้วยการดำเนินการกรณีกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีกำหนดให้ต้องมีการออกกฎหมายหรือดำเนินการเพื่อที่ประชาชนจะสามารถปฏิบัติตามกฎหมายหรือได้รับสิทธิประโยชน์จากกฎหมายนั้นได้ แต่มิได้มีการออกกฎหมายหรือดำเนินการนั้น พ.ศ. ๒๕๖๔”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“ศาล” หมายความว่า ศาลชั้นต้น ศาลชั้นอุทธรณ์ หรือศาลฎีกาที่พิจารณาคดี ซึ่งส่งความเห็นต่อประธานศาลฎีกาเพื่อให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาวินิจฉัย

“ผู้พิพากษา” หมายความว่า ผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาหรือผู้พิพากษาอาวุโสในศาลฎีกา

“คำร้อง” หมายความว่า คำร้องที่ขอให้ศาลทำความเห็นและเสนอเรื่องต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

“ผู้ร้อง” หมายความว่า บุคคลซึ่งยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญใดที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้ต้องมีการออกกฎหมายหรือดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อที่ประชาชนจะสามารถปฏิบัติตามกฎหมายหรือได้รับสิทธิประโยชน์จากกฎหมายนั้นได้ แต่มิได้มีการออกกฎหมายหรือดำเนินการนั้นภายในระยะเวลาสองปีนับแต่วันที่กฎหมายนั้นมีผลใช้บังคับ หรือภายในระยะเวลาที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้ขยายออกไป และบทบัญญัติในเรื่องนั้นก่อภาระหรือเป็นผลร้ายต่อประชาชน

“ผู้คัดค้าน” หมายความว่า บุคคลซึ่งเป็นคู่ความหรือผู้เสียหายในคดี ซึ่งอาจได้รับผลกระทบจากคำวินิจฉัยของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา และได้ยื่นคำคัดค้านต่อศาล

“ผู้รักษาการตามกฎหมาย” หมายความว่า รัฐมนตรีหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นซึ่งกฎหมายกำหนดให้เป็นผู้รักษาการตามกฎหมายนั้น ๆ

ข้อ ๔ ให้ประธานศาลฎีกาเป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้

หมวด ๑

บททั่วไป

ข้อ ๕ วิธีพิจารณาใดซึ่งระเบียบนี้มีได้กำหนดไว้โดยเฉพาะให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับเท่าที่พอจะใช้บังคับได้

ข้อ ๖ ระยะเวลาตามที่กำหนดในระเบียบนี้หรือตามที่ศาลกำหนด เมื่อศาลเห็นสมควรหรือเมื่อคู่ความมีคำขอ ศาลมีอำนาจยื่นหรือขยายได้ตามความจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม

ข้อ ๗ เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลอาจมีคำสั่งให้คู่ความที่ดำเนินกระบวนการพิจารณาไม่ถูกต้องตามระเบียบนี้ ดำเนินกระบวนการพิจารณาให้ถูกต้องได้ภายในระยะเวลาและเงื่อนไขที่ศาลเห็นสมควรกำหนด

ข้อ ๘ การติดต่อระหว่างศาลฎีกากับศาล หรือระหว่างศาลกับคู่ความหรือผู้เกี่ยวข้องในคดี อาจกระทำโดยทางโทรสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อทางเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นก็ได้

หมวด ๒

การยื่นคำร้อง การจัดทำความเห็น และการเสนอความเห็น

ข้อ ๙ ในการพิจารณาคดีใด ถ้าคู่ความประสงค์จะโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญใดที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้ต้องมีการออกกฎหมายหรือกำหนดให้รัฐต้องดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อที่ประชาชนจะสามารถปฏิบัติตามกฎหมายหรือได้รับสิทธิประโยชน์จากกฎหมายนั้นได้ แต่มิได้มีการออกกฎหมายหรือดำเนินการนั้นภายในระยะเวลาสองปีนับแต่วันที่กฎหมายนั้นมีผลใช้บังคับ

หรือภายในระยะเวลาที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้ขยายออกไป แล้วแต่กรณี และบทบัญญัติในเรื่องนั้นก่อภาระหรือเป็นผลร้ายต่อประชาชน ให้ทำเป็นคำร้องยื่นต่อศาลก่อนเสร็จการพิจารณา

ข้อ ๑๐ คำร้องต้องทำเป็นหนังสือ ใช้ถ้อยคำสุภาพ และอย่างน้อยต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อและที่อยู่ของผู้ร้อง

(๒) เหตุผลพร้อมหลักฐานประกอบตามสมควร รวมทั้งผลกระทบต่อผู้ร้องและสังคมที่ทำให้เชื่อได้ว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่อ้างนั้นกำหนดให้ต้องมีการออกกฎหรือดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อที่ประชาชนจะสามารถปฏิบัติตามกฎหมายหรือได้รับสิทธิประโยชน์จากกฎหมายนั้นได้ แต่มิได้มีการออกกฎหรือดำเนินการนั้นภายในระยะเวลาสองปีนับแต่วันที่กฎหมายนั้นมีผลใช้บังคับ หรือภายในระยะเวลาที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้ขยายออกไป แล้วแต่กรณี และบทบัญญัติในเรื่องนั้นก่อภาระหรือเป็นผลร้ายต่อประชาชน

(๓) ลายมือชื่อผู้ร้อง

คำร้องที่ไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามความในวรรคหนึ่ง ให้ศาลมีคำสั่งให้ปฏิบัติให้ถูกต้องภายในเวลาที่กำหนด ถ้ามิได้ปฏิบัติ ให้ถือว่าผู้ร้องไม่ติดใจยื่นคำร้อง ให้ศาลสั่งจำหน่ายคำร้อง

ข้อ ๑๑ เมื่อคำร้องถูกต้องตามข้อ ๑๐ ให้ศาลส่งรับคำร้องและส่งสำเนาคำร้องให้คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งและผู้เสียหายในคดีทราบเพื่อให้ทำคำคัดค้านภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รับสำเนาคำร้อง ถ้าได้รับคำคัดค้านหรือพ้นกำหนดดังกล่าวแล้วแต่ไม่มีคำคัดค้าน ให้ศาลจัดทำความเห็นต่อไป

เมื่อศาลมีคำสั่งรับคำร้อง ให้แจ้งผู้รักษาการตามกฎหมายทราบ และปิดประกาศหน้าศาล

ให้นำความในข้อ ๑๐ มาใช้แก่คำคัดค้านโดยอนุโลม

ข้อ ๑๒ เมื่อศาลได้รับคำร้องและคำคัดค้าน (ถ้ามี) แล้ว ให้ศาลจัดทำความเห็นตามแบบพิมพ์ท้ายระเบียบนี้ ว่ามีเหตุผลอันสมควรว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่อ้างนั้นกำหนดให้ต้องมีการออกกฎหรือดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อที่ประชาชนจะสามารถปฏิบัติตามกฎหมายหรือได้รับสิทธิประโยชน์จากกฎหมายนั้นได้ แต่มิได้มีการออกกฎหรือดำเนินการนั้นภายในระยะเวลาสองปีนับแต่วันที่กฎหมายนั้นมีผลใช้บังคับ หรือภายในระยะเวลาที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้ขยายออกไป แล้วแต่กรณี และบทบัญญัติในเรื่องนั้นก่อภาระหรือเป็นผลร้ายต่อประชาชนหรือไม่

หากศาลเห็นว่าคำร้องมีเหตุผลอันสมควรว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นกำหนดให้ต้องมีการออกกฎหรือดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อที่ประชาชนจะสามารถปฏิบัติตามกฎหมายหรือได้รับสิทธิประโยชน์จากกฎหมายนั้นได้ แต่มิได้มีการออกกฎหรือดำเนินการนั้นภายในระยะเวลาสองปีนับแต่วันที่กฎหมายนั้นมีผลใช้บังคับ หรือภายในระยะเวลาที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้ขยายออกไป แล้วแต่กรณี และบทบัญญัติในเรื่องนั้นก่อภาระหรือเป็นผลร้ายต่อประชาชน ให้ศาลส่งคำร้องและความเห็นเช่นนั้นต่อประธานศาลฎีกาเพื่อดำเนินการต่อไป

หากศาลเห็นว่าคำร้องยื่นเข้ามาเพื่อประวิงคดีหรือเป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริต หรือไม่มีเหตุผลอันสมควรว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นกำหนดให้ต้องมี

การออกกฎหรือดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อที่ประชาชนจะสามารถปฏิบัติตามกฎหมายหรือได้รับสิทธิประโยชน์จากกฎหมายนั้นได้ หรือบทบัญญัติในเรื่องนั้นไม่ก่อภาระหรือไม่เป็นผลร้ายต่อประชาชน หรือได้มีการออกกฎหรือดำเนินการดังกล่าวภายในระยะเวลาที่กำหนด หรือเหตุอื่นอันไม่สมควรวินิจฉัยให้ศาลสั่งยกคำร้อง คำสั่งยกคำร้องให้ถือว่าเป็นคำสั่งระหว่างพิจารณา

กรณีคำร้องที่ยื่นต่อศาลชั้นอุทธรณ์หรือศาลฎีกา เมื่อศาลจัดทำความเห็นประการใดตามข้อนี้แล้ว ให้ศาลดังกล่าวมีหนังสือแจ้งความเห็นหรือคำสั่งของศาลให้คู่ความทราบ

ข้อ ๑๓ ศาลมีอำนาจให้หน่วยงานหรือบุคคลใดที่เกี่ยวข้อง เช่น พนักงานสอบสวน หน่วยราชการ หน่วยงานอื่นของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น รวมทั้งหน่วยงานภาคเอกชน ดำเนินการใดเพื่อประโยชน์ในการจัดทำความเห็น และมีอำนาจเรียกเอกสารหรือหลักฐานเกี่ยวกับข้อมูลจากหน่วยงานหรือบุคคลใด เช่น

(๑) ข้อมูลเกี่ยวกับเจตนารมณ์ของบทบัญญัติแห่งกฎหมายหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่อ้างตามคำร้อง

(๒) ข้อมูลเกี่ยวกับสถิติการบังคับใช้และสภาพปัญหาของบทบัญญัติแห่งกฎหมายหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่อ้างตามคำร้อง

(๓) ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์การบังคับใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่อ้างตามคำร้อง

(๔) มาตรการอื่นตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องว่าผลกระทบของบทบัญญัติแห่งกฎหมายหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่อ้างตามคำร้องได้ โดยไม่จำเป็นต้องส่งเรื่องให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาวินิจฉัย

ข้อ ๑๔ การทำความเข้าใจของศาลต้องแสดงโดยชัดแจ้งซึ่งเหตุผลที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาควรรับคำร้องของผู้ร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย และต้องมีผู้พิพากษาครบองค์คณะเช่นเดียวกับที่กำหนดไว้สำหรับการพิจารณาพิพากษาคดีในศาลนั้น และในกรณีศาลส่งความเห็นไม่ใช่ศาลฎีกา ให้ผู้รับผิดชอบราชการศาล ได้แก่ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลและอธิบดีผู้พิพากษาศาลหรืออธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้น หรือประธานศาลชั้นอุทธรณ์ แล้วแต่กรณี ทำความเห็นประกอบด้วย

ข้อ ๑๕ ในกรณีที่ศาลเห็นเองว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่อ้างนั้นกำหนดให้ต้องมีการออกกฎหรือดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อที่ประชาชนจะสามารถปฏิบัติตามกฎหมายหรือได้รับสิทธิประโยชน์จากกฎหมายนั้นได้ แต่มิได้มีการออกกฎหรือดำเนินการนั้นภายในระยะเวลาสองปีนับแต่วันที่กฎหมายนั้นมีผลใช้บังคับ หรือภายในระยะเวลาที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้ขยายออกไป และบทบัญญัติในเรื่องนั้นก่อภาระหรือเป็นผลร้ายต่อประชาชน ให้ศาลสอบถามความเห็นของคู่ความและผู้เสียหายในคดี และให้ศาลดำเนินการตามข้อ ๑๓ ก่อนจัดทำความเห็นเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

การทำความเข้าใจตามวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการตามข้อ ๑๔

ข้อ ๑๖ เมื่อจัดทำความเห็นตามข้อ ๑๔ หรือข้อ ๑๕ เสร็จแล้ว ให้ศาลส่งความเห็นพร้อมเอกสารหรือหลักฐานอื่นที่จำเป็นไปยังประธานศาลฎีกาเพื่อเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาต่อไป

ข้อ ๑๗ ในระหว่างที่ยังไม่มีคำวินิจฉัยของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ให้ศาลดำเนินการพิจารณาต่อไปได้ แต่ให้รอการพิพากษาคดีไว้ชั่วคราวจนกว่าจะมีคำวินิจฉัยของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

ข้อ ๑๘ การขอถอนคำร้องไม่ว่ากระทำการก่อนหรือหลังเสนอเรื่องไปยังประธานศาลฎีกาแล้ว ให้เสนอต่อศาล โดยให้ศาลมีอำนาจพิจารณาสั่งตามที่เห็นสมควร หากเสนอเรื่องไปยังประธานศาลฎีกาแล้ว ให้แจ้งประธานศาลฎีกาทราบด้วย แต่การอนุญาตให้ถอนคำร้องนั้นไม่ตัดอำนาจศาลหรือที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาในการดำเนินการตามระเบียบนี้ต่อไป

หมวด ๓
การพิจารณาและวินิจฉัยของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

ข้อ ๑๙ เมื่อได้รับความเห็นของศาล ให้ประธานศาลฎีกามอบหมายผู้พิพากษาอย่างน้อยสามคนเป็นองค์คณะผู้พิพากษา และผู้พิพากษาซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในศาลฎีกาทำหน้าที่เป็นเลขานุการองค์คณะ แต่ทั้งนี้ องค์คณะผู้พิพากษาดังกล่าวต้องไม่เป็นหรือเคยเป็นองค์คณะในการพิจารณาพิพากษาคดีที่มีการเสนอความเห็น

ข้อ ๒๐ ให้องค์คณะผู้พิพากษาจัดทำบันทึกความเห็นสรุปสำนวนเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่าควรรับเรื่องไว้พิจารณาวินิจฉัยหรือไม่

องค์คณะผู้พิพากษาอาจเสนอความเห็นของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาไม่ควรรับเรื่องไว้พิจารณาวินิจฉัยในกรณีดังเช่น

(๑) บทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นไม่ใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้ต้องมีการออกกฎหรือดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อที่ประชาชนจะสามารถปฏิบัติตามกฎหมายหรือได้รับสิทธิประโยชน์จากกฎหมายนั้นได้

(๒) บทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้ต้องมีการออกกฎหรือดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อที่ประชาชนจะสามารถปฏิบัติตามกฎหมายหรือได้รับสิทธิประโยชน์จากกฎหมายนั้นได้ และได้มีการออกกฎหรือดำเนินการภายในระยะเวลาที่กำหนดแล้ว

(๓) ศาลไม่จำเป็นต้องใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นบังคับแก่คดี

(๔) เคยมีคำวินิจฉัยของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัติแห่งกฎหมาย หรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น และไม่มีข้อเท็จจริงที่เปลี่ยนแปลงไป

(๕) มีมาตรการอื่นตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องผลกระทบของบทบัญญัติแห่งกฎหมาย หรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว นอกเหนือจากการอาศัยผลคำวินิจฉัยของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

(๖) เหตุอันอื่นไม่สมควรรับไว้พิจารณาวินิจฉัย

ข้อ ๒๑ เมื่อองค์คณะผู้พิพากษาทำบันทึกความเห็นสรุปสำนวนเสร็จแล้ว ให้เสนอที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเพื่อจัดให้มีการลงมติว่าจะรับเรื่องไว้พิจารณาวินิจฉัยหรือไม่

ในกรณีที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามีมติไม่รับเรื่องไว้พิจารณาวินิจฉัยให้จัดทำเป็นคำสั่งตามมติของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา โดยให้องค์คณะผู้พิพากษาเป็นผู้จัดทำคำสั่งตามมติของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา และลงลายมือชื่อในคำสั่ง

ข้อ ๒๒ ผู้พิพากษาซึ่งเคยเป็นองค์คณะในการพิจารณาพิพากษาคดีในศาลชั้นต้นหรือศาลชั้นอุทธรณ์อาจแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาได้ แต่ไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนน

ข้อ ๒๓ เมื่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามีมติให้รับเรื่องไว้พิจารณาวินิจฉัยแล้ว ให้องค์คณะผู้พิพากษารวบรวมข้อเท็จจริงเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเพื่อพิจารณาวินิจฉัยต่อไป เว้นแต่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามีมติเป็นอย่างอื่น และให้นำความในข้อ ๑๓ และข้อ ๒๐ ถึงข้อ ๒๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง องค์คณะผู้พิพากษามีอำนาจให้สถาบันวิจัย และพัฒนารพีพัฒนศักดิ์รับฟังความคิดเห็น วิเคราะห์ผลกระทบ ตลอดจนประสานงานกับผู้รักษากฎหมาย คณะกรรมการพัฒนากฎหมาย และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือดำเนินการอื่นใด ภายในเวลาอันสมควร

ข้อ ๒๔ เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาวินิจฉัยของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ประธานศาลฎีกา อาจแต่งตั้งผู้พิพากษาซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในศาลฎีกาหรือศาลอื่น หรือผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นคณะทำงาน เพื่อศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง หรือดำเนินการอื่นใดตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๒๕ เมื่อองค์คณะผู้พิพากษารวบรวมข้อเท็จจริงเสร็จแล้ว ให้จัดทำความเห็นเบื้องต้น พร้อมเหตุผล ประกอบด้วยสรุปความเห็นของศาล ข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการรวบรวมข้อเท็จจริง และความเห็นขององค์คณะผู้พิพากษาพร้อมเหตุผลประกอบความเห็น เสนอให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา พิจารณาล่วงหน้าก่อนวันนัดประชุมใหญ่น้อยกว่าสิบห้าวัน

ให้องค์คณะผู้พิพากษาจัดทำคำวินิจฉัยของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาตามมติของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา และลงลายมือชื่อในคำวินิจฉัยนั้น

ข้อ ๒๖ คำสั่งหรือคำวินิจฉัยของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาให้ทำเป็นหนังสือ และอย่างน้อยต้องกล่าวหรือแสดง

- (๑) ชื่อคู่ความ
- (๒) สรุปคำร้อง คำคัดค้าน และความเห็นของศาล
- (๓) สรุปข้อเท็จจริงที่ได้จากการรวบรวมขององค์คณะผู้พิพากษา
- (๔) เหตุผลในการวินิจฉัย
- (๕) ข้อมูลและบทบัญญัติของกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง
- (๖) คำชี้ขาดและผลของคำชี้ขาด
- (๗) ลายมือชื่อขององค์คณะผู้พิพากษาที่ทำคำสั่งหรือคำวินิจฉัย

ข้อ ๒๗ คำสั่งหรือคำวินิจฉัยของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ให้มีผลในวันที่ศาลฎีกาอ่าน เมื่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามีคำสั่งหรือคำวินิจฉัยแล้ว ให้ศาลฎีกาอ่านคำสั่งหรือคำวินิจฉัยนั้น โดยเปิดเผย พร้อมปิดประกาศไว้ที่ศาลฎีกาไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน

ในกรณีที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามีคำวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้ต้องมีการออกกฎหมายหรือดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อที่ประชาชนจะสามารถปฏิบัติตามกฎหมายหรือได้รับสิทธิประโยชน์จากกฎหมายนั้นได้ แต่มิได้มีการออกกฎหมายหรือดำเนินการนั้นภายในระยะเวลาสองปีนับแต่วันที่กฎหมายนั้นมีผลใช้บังคับ หรือภายในระยะเวลาที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้ขยายออกไป แล้วแต่กรณี และบทบัญญัติในเรื่องนั้นก่อภาระหรือเป็นผลร้ายต่อประชาชน ให้ประกาศคำวินิจฉัยของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษาโดยเร็ว ในกรณีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ให้ศาลฎีกาแจ้งคำวินิจฉัยนั้นต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติหรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณีด้วย

หมวด ๔

การดำเนินการหลังมีคำวินิจฉัยของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

ข้อ ๒๘ ในกรณีที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามีคำสั่งยกคำร้อง หรือมีคำวินิจฉัยอย่างหนึ่งอย่างใดแล้ว ให้ศาลฎีกาแจ้งให้ศาลทราบเพื่อแจ้งให้ผู้ร้องและผู้คัดค้านทราบโดยเร็ว แล้วให้ศาลดำเนินการพิจารณาและมีคำพิพากษาคดีต่อไป

ในกรณีที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามีคำวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญใดมิได้มีการออกกฎหมายหรือดำเนินการนั้นภายในระยะเวลา และบทบัญญัติในเรื่องนั้นก่อภาระหรือเป็นผลร้ายต่อประชาชน ศาลจะไม่ใช้บังคับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นก็ได้

ข้อ ๒๙ ให้ศาลฎีกาแจ้งคำวินิจฉัยของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาไปยังสำนักงานศาลยุติธรรม เพื่อแจ้งศาลยุติธรรมทั่วราชอาณาจักรทราบ และแจ้งผู้รักษาการตามกฎหมายทราบ

หมวด ๕
ค่าฤชาธรรมเนียม

ข้อ ๓๐ การดำเนินการทางศาลตามระเบียบนี้ ให้ได้รับยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมทั้งปวง

ประกาศ ณ วันที่ ๑๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๔
เมทินี ชโลธร
ประธานศาลฎีกา

คำร้องตามระเบียบที่ประชุมใหญ่
ศาลฎีกาว่าด้วยการดำเนินการ
กรณีบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาล
จะใช้บังคับแก่คดีกำหนดให้ต้องมี
การออกกฎหมายหรือดำเนินการฯ

คดีหมายเลขดำที่/๒๕.....

ศาล.....

วันที่.....เดือน.....พุทธศักราช ๒๕.....

ความ.....

โจทก์

ระหว่าง

จำเลย

ข้าพเจ้า.....

เชื้อชาติ..... สัญชาติ..... อาชีพ..... เกิดวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

อายุ.....ปี อยู่บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ถนน.....

ตรอก/ซอย..... ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต.....

จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์.....

สถานที่ติดต่อได้สะดวก บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ถนน..... ตรอก/ซอย.....

ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต..... จังหวัด.....

โทรสาร..... ที่อยู่จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (ถ้ามี).....

ขอยื่นคำร้องมีข้อความตามที่กล่าวต่อไปนี้

๑. บทบัญญัติแห่งกฎหมายหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ผู้ร้องเห็นว่าต้องด้วย
มาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายฯ

.....
.....
.....
.....

หมายเหตุ ข้าพเจ้ารอฟังคำสั่งอยู่ ถ้าไม่รอให้ถือว่าทราบแล้ว

ผู้ร้อง

[illegible]

(.....)

๒๒
ผู้ร้อง

แบบความเห็นตามระเบียบ
ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ว่าด้วยการ
ดำเนินการกรณีบทบัญญัติแห่ง
กฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี
กำหนดให้ต้องมีการออกกฎหมายหรือ
ดำเนินการฯ

คดีหมายเลขดำที่..... /๒๕.....

ความเห็นที่..... /๒๕.....

ศาล.....

วันที่.....เดือน.....พุทธศักราช ๒๕.....

ความ.....

ระหว่าง { โจทก์
..... จำเลย

เรื่อง.....

คำฟ้องและคำให้การโดยย่อ.....

.....

คำร้องโดยย่อ.....

.....

คำคัดค้านโดยย่อ (ถ้ามี).....

.....

การรวบรวมข้อมูลตามระเบียบฯ ข้อ ๑๓.....

.....

ศาล..... พิจารณาแล้วเห็นว่า.....

.....

.....

.....

องค์คณะผู้พิพากษา